

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2017

Till fullmäktige i Gävle kommun

Sid 1 (6)

Dnr 18REK3

Vi har granskat verksamheten i kommunstyrelsen, nämnderna och de gemensamma nämnderna samt, i vår roll som utsedda revisorer och lekmannarevisorer, även verksamheten i kommunens företag. Granskningen har utförts enligt lagstiftning, god revisionsred i kommunal verksamhet och reglemente för revisorerna i Gävle kommun.

Granskningsarbetets omfattning, inriktning och resultat redovisas i bilaga 1 "Kommunrevisionens granskning 2017", ur vilken vi särskilt vill lyfta fram:

Dialog

Dialogen på alla nivåer: med de granskade enheterna, med kommunledningen och med fullmäktiges presidium och gruppleddare, har revisorerna uppfattat som mycket positiv och den är en viktig del av vårt arbete.

Bristande måluppfyllelse

Inom perspektivet Hållbar tillväxt har inte målet "Gävle kommun bidrar till att skapa goda förutsättningar för företagande och arbetstillfällen" uppnåtts. Arbetslösheten är strukturellt högre i Gävle än i riket och ligger högre än målet, byggklar mark för företag är betydligt under målvärdet och företagsklimatet enligt Svenskt Näringslivs ranking har försämrats.

Inom perspektivet Medborgare och kunder har målet "Kompetensnivån hos kommunens befolkning höjs och anpassas till arbetsmarknadens behov och samhällets utveckling" har inte uppnåtts. Den huvudsakliga anledningen är mångårig bristande måluppfyllelse inom Utbildningsnämnden. Revisorerna har i flera år uttryckt oro för att betyg och behörighet till gymnasiet legat på en låg nivå. Stora skillnader mellan grundskolorna har konstaterats.

Den bristande måluppfyllelsen i båda fallen innebär negativa effekter för arbetsmarknadens behov och samhällets utveckling. Den bristande måluppfyllelsen innebär också att elever hamnar i utanförskap och inte kommer in på arbetsmarknaden.

De granskningar som revisorerna genomfört under 2017 pekar på att kvalitetsarbetet på skolnivå idag hämmas av bristande kontinuitet i ledarskapet. Dessutom konstateras att uppföljningen av måluppfyllelsen via systemet Stratsys på skolnivå inte är heltäckande, vilket till del kan försvåra nämndens styrning.

Revisorerna ser ett behov av att Kommunstyrelsen i sin uppsiktsroll djupare analyserar orsaker till bristande elevresultat och som ytterst arbetsgivaransvarig tillsammans med Utbildningsnämnden vidtar åtgärder.

Ohörsamhet till mål och riktlinjer fastlagda av fullmäktige

Revisorerna ser allvarligt på att Utbildningsnämnden inte genomfört den satsning på minskade barngrupper i förskolan på 10 mnkr som var ett uppdrag från Kommunfullmäktige. Endast en mindre del av resurserna har använts tillsammans med statliga medel. Kommunstyrelsens samordning med den statliga styrningen av medel behöver förbättras.

Gävle Stadshus AB har, trots att bolagsordningen i Gävle Parkeringservice AB inte tillät detta, beviljat ett igångsättningstillstånd för byggnation av ett parkeringshus.

Vid granskningen av VD-tillsättningar i Gävle Stadshus AB-koncernen konstateras att det krav som finns på samråd inte dokumenteras. I två fall finns heller inte formella beslut i rätt styrelse som visar att styrelsen tillsatt VD.

Revisorerna konstaterar flertalet avsteg, tillsynes medvetna, från gällande regler, däribland avsteg från riktlinjer för lönebildning, samverkansavtal samt delegationsordning i Kommunstyrelsen gällande tillsättning och lönesättning av biträdande kommundirektör.

Revisorerna ser i sin granskning av 2017 års verksamhet flera exempel på ohörsamhet till av fullmäktige fattade beslut, mål, uppdrag och riktlinjer. Detta tyder på en bristande respekt för demokratiskt fattade beslut.

Otillräcklig beredning av ärenden

Revisorerna konstaterar otillräcklig beredning av ärende både av Kommunstyrelsens ordförande och från tjänstemannasidan avseende samrådsförfarandet, samverkansförfarandet och beslutsunderlaget gällande tillsättning och lönesättning av biträdande kommundirektör.

Obehörigt beslutsfattande

Revisorerna konstaterar obehörigt beslutsfattande av Kommunstyrelsens ordförande, då beslut fattades utan att samråd genomförts i enlighet med delegationsordningens krav gällande tillsättning och lönesättning av biträdande kommundirektör.

Förtroendeskada

Revisorerna bedömer att det föreligger uppenbar risk för förtroendeskada. Revisorerna finner att det är sannolikt att förtroendet för kommunen som arbetsgivare skadats hos de anställda och eventuella nyrekryteringar, givet hanteringen kring tillsättande och lönesättning av ledande offentlig befattningshavare samt de i övrigt beskrivna bristerna ovan gällande tillsättning och lönesättning av biträdande kommundirektör.

Det finns risk för att också allmänhetens förtroende för kommunledningen skadats. I förevarande fall har de ansvariga befattningshavarna konsekvent brutit mot såväl skrivningar i gällande värdegrund som ett antal regelverk.

Anmärkning

Revisorerna ger en anmärkning till Kommunstyrelsens ordförande med anledning av bristerna i hanteringen av beslutet om biträdande kommundirektör med ovan nämnda motiveringar.

Bristande styrning, ledning, uppföljning och intern kontroll

Under våren 2017 avyttrade Gävlefastigheter Gävle kommun AB två fastigheter (mark) till Gävle Parkeringservice AB. Avyttringarna stod i strid med bolagsordningen i Gävle Parkeringservice AB. Bolagsordningen medgav inte ägande av fast egendom vilket Gävlefastigheter Gävle kommun AB blivit informerade om vid sitt tidigare förvärv av en av de nu vidareförsålda fastigheterna. Senare under 2017 gav Gävle Stadshus AB ett igångsättningstillstånd till Gävle Parkeringservice AB för uppförande av ett parkeringshus, också det i strid med gäl-

lande bolagsordning. Efter påtalande från revisionen beslöt kommunfullmäktige i december 2017 om ändring av bolagsordningen för Gävle Parkeringsservice AB.

Revisorerna konstaterar att Gavlefastigheter Gävle kommun ABs administration förstärkts med två controllers och en ekonomichef till följd av lekmannarevisorernas anmärkningar, den auktoriserade revisionens erinran och den massiva kritik som konsultrapporten riktade mot styrelse och VD i främst Gavlefastigheter Gävle kommun AB för år 2016. Att dra några slutsatser om resursförstärkningarna och upprättad handlingsplan gett avsedd effekt, vad gäller kvalitet i redovisning och rapportering, är för tidigt att säga då handlingsplanen presenterades i november 2017, en controller trädde i tjänst på senhösten 2017 och den nye ekonomichefen först i början av 2018.

GÅFAB Fastighets AB har under hela räkenskapsåret haft fel styrelse registrerad hos Bolagsverket. Rätt styrelse registrerades hos Bolagsverket i januari 2018.

Lekmannarevisorn i det delägda Visit Hälsingland Gästrikland AB konstaterar att bolagets interna kontroll haft allvarliga brister och stor osäkerhet råder därför vad gäller den ekonomiska redovisningens riktighet. Lekmannarevisorn finner det anmärkningsvärt att bolaget inte har någon auktoriserad revision.

Revisorerna konstaterar att Stiftelsen Forsbacka Bruk sedan oktober 2017 inte haft någon representation utsedd av Kultur- och Fritidsnämnden i styrelsen, vilket strider mot stiftelsens stadgar. Då Kultur- och Fritidsnämnden därtill står den ekonomiska risken för stiftelsens verksamhet är underlåtenheten att ha representation i styrelsen extra allvarlig.

Granskningen av kommunkoncernens bidrag och sponsring till föreningar visar bl a att det i Kommunstyrelsen beslutade kravet på förstärkt återredovisning av projektet "En bra start" inte synes ha efterlevts.

Revisorerna vill påminna Kommunstyrelsen om sitt ansvar gällande följsamhet till urkunder vad gäller av Gävle kommun förvaltade donationsfonder. Det beslutade projektet måste prioriteras.

Finansiella mål och uppföljning av måluppfyllelse

Av fyra finansiella mål för god ekonomisk hushållning 2017 uppnås två helt och två delvis.

Kommunkoncernens verksamheter bedrivs kostnadseffektivt och inom tilldelade ramar.

Målet bedöms som delvis uppfyllt. Verksamhetens nettokostnader har ökat med 3,9 % (målvärde högst 4,4 %). Skatter, generella bidrag och utjämning har ökat med 3,7 % (målvärde 3,7 %)

Resultatet ska långsiktigt uppgå till minst 2 procent av skatteintäkterna.

Målet är uppfyllt för 2017 och även som genomsnitt över åtta år. Årets resultat är 3,9 % och genomsnitt över åtta år är 2,8 %.

Kommunkoncernen ska eftersträva en långsiktig tillväxt i balans.

Målet bedöms vara uppfyllt. Kommunkoncernens soliditet har ökat från 28,5 % till 30,4 %. Skuldsättningsnivån har ökat från 92 826 kr till 95 722 kr/invånare, vilket förklaras av ökade skulder som inte uppvägs av ett ökat antal invånare.

Investeringar bör till 100 procent vara självfinansierade sett över en femårsperiod.

Målet bedöms som delvis uppnått. Över en femårsperiod är självfinansieringsgraden 95 %. Självfinansieringsgrad 2017 är 97 %, beroende framförallt på ett högt resultat och dessutom att investeringar inte genomförts fullt ut som planerat.

Analys

Kommunen resultat, 304,9 mnkr, påverkas av jämförelsestörande poster:

- Realisationsvinster 53,8 mnkr, försäljning av tomträtter (Försäljningen av tomträtter ger lägre årliga tomträttsavgälder)
- Exploateringsverksamheten 33,6 mnkr (54,6 mnkr mindre än budget)
- Återbetalning borgensförbindelse Samkraft AB 5,2 mnkr
- Utdelning Kommuninvest 8,0 mnkr
- Generella statsbidrag: Bidraget för ökat bostadsbyggande 18,8 mnkr
- Skadeersättning Kommungaranti Skandinavien Försäkrings AB 39,5 mnkr

I nyckeltalet för årets resultat räknas realisationsvinster/förluster och exploateringsresultat bort. Revisorerna konstaterar att exploateringsverksamheten

genererat ett betydligt mindre överskott än budgeterat. Övriga jämförelsestörande poster, totalt 71,5 mnkr, motsvarar 1,3 % av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning.

För de närmaste åren har skatteintäktsprognoserna från Sveriges Kommuner och Landsting sänkts kraftigt, vilket ställer stora krav på kostnadsanpassningar i kommunen för att klara en ekonomi i balans.

Rättvisande räkenskaper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med kommunala redovisningslagen och god redovisningssed, med undantag för systemdokumentation samt andelsvärde i Kommungaranti Skandinavien Försäkrings AB.

Det lagstadgade kravet på ett positivt resultat, "balanskravet", är uppfyllt.

Vi tillstyrker:

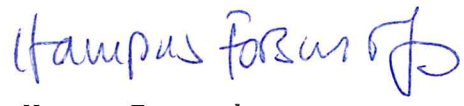
- att styrelsen, övriga nämnder, gemensamma nämnder och de förtroendevalda i dessa organ beviljas ansvarsfrihet, samt
- att årsredovisningen godkänns

Revisionsberättelsen är upprättad av samtliga valda revisorer i Gävle kommun. Arne Övrelid har inte deltagit i revisionen av Utbildningsnämnden. Erik Olsson har inte deltagit i revisionen av Kultur- och Fritidsnämnden samt fullmäktiges valberedning. Hampus Forsmark har inte deltagit i revisionen av gemensam nämnd företagshälsovård, gemensam nämnd för FoU Valfärd Hjälpmedel Regnet, Ostkustbanan 2015 AB samt Visit Hälsingland Gästrikland AB.

Gävle 2018-04-26

Mattias Broström

Mimmi Edin

Hampus Forsmark

Björn Frankson

Tage Gardfjell

Erik Olsson

Arne Övrelid